

LA GRALLA

AVISOS Y SUSCRIPCIONS
SARANDI 203
AL COSTAT DEL CORREO

PERIÓDICH SENMANAL Y LITERARI

SUSCRICIÓN ADELANTADA
Ciutat ps. 0.50
Campanya » 0.60
Exterior » 0.70

LA GRALLA

MONTEVIDEO, 17 JANER DE 1886

VICTOR BALAGUER

Lo corresponsal que «La Nacion» de Buenos Aires, te á Madrid, D. J. Ortega Munilla, distingit escriptor, quals composicions hem llegit algunas vegadas en l' acreditada «Ilustracion Española y Americana,» emet una opinió tan nova y particular respecte 'l mérit que com á literat té En Victor Balaguer, una de las més sólidas pilastras de la Restauració l'loralista y del renaixement de la literatura catalana, que mereix ésser coneguda dels abonats de LA GRALLA y de tots aquells que de catalanistas se precihin.

Apropósit de las dificultats que casi sempre posa al verdader mérit l' Academia Espanyola de la Llengua pera l' ingrés en son cos, fa lo senyor Ortega Munilla atinadíssimas observacions, entre altres la de que comensa aquella corporació per humillar á los aspirants al títol d' académich, obligantlos á sollicitar oficialment y per escrit lo cárrech que pretenen, exposant infinitat de vegadas als homes que valen al desayre de veurer desatesas sas sollicituts.

Aquesta observació del Sr. Ortega nos sembla inspirada per un bon criteri y un amor á la dignitat de la respectable Acadèmia dignes de tenirse en compte.

Mes lo Sr. Ortega, apremiat tal vegada per la necessitat de las citas y dels exemples á fi de donar major robustés á sos arguments. ó pot ser per animositat personal ó de partit, ó, finalment, per odi als homes y cosas catalanas, en la esmentada correspondencia deixa anar las següents ratllas, desprovehidas no

tan sols de sentit comú, sino també de quelcom que podriam dirne «honradés literaria.» Veigin lo que diu d' En Balaguer lo Sr. Ortega Munilla, parlant de las referidas trabas de l' Academia:

«Cuan se li demana qu' entri á l' Academia un lliberal, entre Echegaray, poeta insigne y popularíssim y Victor Balaguer, amitjanat (1) cantor de trobas provensals, esculleix al últim y sols al cap de tres eleccions successivas consegueix la victoria l' autor de «O locura ó santidad.»

¿Coneix al *litterat* don Victor Balaguer lo corresponsal de «La Nacion»? Molt ho duptem, puig no 's compren, si 'l coneix, que ab la clara inteligencia de que dona provas lo senyor Ortega. cometi la injusticia d' anomenar amitjanat cantor de trobas provensals, al autor de las *Novas tragedias*, al poeta dels Voluntaris catalans, al primer Mestre en Gay saber, al cantor d' Italia, al eminent historiador de Catalunya, al antich escriptor polítich, dramátich, novelista, economista, erudit filosofh, y, finalment, al qu' ha sabut fer de sas aficions literarias una brillant carrera acompañada de títols que valen un xich més en son conjunt de lo que valen las del dramaturgo insigne senyor Echegaray, á qui, lluny de menyspreuar pera enaltir á En Balaguer, considerem una gloria nacional, mes, gloria nacional que may enfosquirá 'l brill de la que correspon al autor de «La dama del rat penat.»

En molts escriptors madrilenyos hem notat un defecte, de que no 'ns sembla exent lo senyor Ortega Munilla, y aquest defecte es la escassetat que sufren d' aquella multitud de coneixements que l' escriptor públich, pera serho ab just títol, deu reunir.

(1) «Mediano cantor de trovas provenzales,» diu l' original que traduhim.

Molts madrilenys de nom, com lo senyor Munilla y alguns altres á qui hem tractat d'aprop, com á literats no tenen més qu' estil, ni creuhen ells que 's necessiti gran cosa més.

Son estil es per cert bonich, fácil, sens afectació, y reuneix totas las condicions que la bona escola castellana prescriu; mes, malaventuradament la bellesa de la forma no guarda proporció moltas vegadas, ab las qualitats dels fons, sino observin, com hem observat nosaltres, lo modo de divagar que fan los escriptors á qui aludim, quan deixan de parlar dels homens, de la política y de las cosas que 'ls rodeijan, pera llansarse al camp de la ciencia, de la erudició ó dels fets que 's desenrotllant fora de Madrid.

Si una cita fan d' algun antepassat ó d' algun extranjer eminent, sempre es de segona ó tercera mà, perque ells may han tingut altres fonts que 'ls diaris y las novelas y aquells encara, si 's publican á Madrid.

Recordem qu' una vegada, trovantse á Buenos Aires un constant colaborador de «La Ilustracion Española y Americana» molt conegut per tota Espanya com á literat, y á qui nosaltres mateixos teníam per una gran cosa quan no 'l coneixíam per res més que per sos versos y sos bonichs articles de costums, recordem, tornem á dir, que despres de sentirli anomenar á Corneille, Racine, Molière y altres celebritats literarias de Fransa, nos vam quedar sorpresos al descobrir que totas aquellas citas no eran més que fullaraca, puig lo col-lega del Sr. Ortega Munilla, à qui 'ns referim, ni sisquera sabia llegir francés, ab tot y pretendre coneixer als dramátichs francesos considerats com à clàssichs.

Ara be, lo senyor Ortega Munilla no haurá fet com l' altre madrilenyo? ¿Coneix lo provençal pera jutjar al *mediano cantor de trovas provenzales*? ¿Ha llegit las obras castellanias del senyor Balaguer pera discutirli sos títols d' académich?

En mitx de tot, á qui compadim es á «La Nacion» de Buenos Aires que tal vegada paga 'l plaqué com si fos or.

JOSEPH M. OLLER

LAS ALAS NEGRAS

POEMA

INVOCACIÓ

La lluyta será eterna. L' home un dia al mon se va trová' envolt de misteris y en dubtes cruels respecte al qui regia la vasta immensitat de tants imperis.

Per un cantó, vegé, resplendorosa, la pura llum del sol daurant la terra; per altre, la nit fúnebre y negrosa y 'ls elements en continuada guerra.

Vegé lo bè y lo mal; mes éll tenia concepte tal de Qui 'l creá en la gloria, que creya, ab pura fé, que 'l mal seria sols una forma externa y transitoria.

Llavors va sentir, clá' innát y puríssim, lo sentiment del bé y de la bellesa, y li va di' una veu:—Al cel, l' Altíssim n' es font increada d' eternal puresa.—

Y, ensemps qu' aquesta veu aixís parlava, va dirse ab noble afany:—Jo crech y espero. Y, lluny de véure quant esperansava, va trová' en l' esperar son desespero.

Cullint la rosa, 's va punxá' ab la espina; mirant al cel, en nit tempestuosa, flamejant de furor, l' ira divina vegé del llamp en la claror sofrosa.

Y vegé ja llavors que 'l mal matava, que fondo y forma com lo bé tenia, y que l' obra eternal, ahont ell morava, Dèu mateix, que va ferla, la destruia.

En aquest punt, la confusió feu presa d' aquell cervell que, ab fé potentia y pura, de Dèu cregué perfecta la sabiesa y 'l bé y lo bell en pró de la criatura.

— Si Dèu, va dirse, 'm va doná 'un criteri que deu ser just, ja qu' Ell es qui va darmel, bé dech jutjar lo inmens de son imperi tal com jo 'l miro y Ell va presentarmel.

Ab aquest meu criteri, donchs, judico, l' home 's va dir á sí, que ni es bellesa tota l' obra eternal, ni jo m' esplico un bé á la terra lliure d' impuresa.

Hi ha al mon maravellas qu' enamoran,
y sers y cosas qu' als sentits repugnan;
de Déu las unas lo saber valoran,
contra 'l saber de Deu las altrás pugnan.

¡Lo cap del home! ¡Maravella inmensa
mes gran que no es la creació divina,
ja que hi cap tota á dins, y encara 'n pensa
un' altra més perfecta y jegantina!

¡L' ésser del home! ¡Aberració espantosa!
Aspiració etèrnel, en res finida,
que 's torna pols, entre altra pols confosa,
dant vida als verms ab cendras de sa vida!

L' arcá de perque Deu així ho presenta
vol penetrarlo la Superbia humana,
y no pot, y, frisoza, 's desatenta,
y á son Senyor y Deu la clau demana.

Y li demana l' un, contra natura,
en l' ascetisme del convent hont plora,
y li demana l' altre, quan procura
trovarla en la ciencia esbrinadora.

En lo cervell humá no mes hi entra,
com egoista qu' es, son bé y sa vida,
y aixis cada home creu que en éll Deu centra
l' inmensural compás que 'l mon anida.

Li aixeca llavors Déu la freda llosa
lo fons mostrantli de la sepultura,
y aquella gola de negror confosa,
indefinida, ahont cap llum fulgura.

Que del dolor humá 'l dupte dissipí,
lo desespera, 'l posa foll, l' irrita,
y clama al cel, irat, que l' emancipi,
y al ángel del avench febrós imita.

Se creu que Déu, etern, per proclamarho,
debia, en lley eterna al constituhirho,
ó be algun medi dar per aclararho,
ó mes resignació per resistirho.

En vá li diuhén que en un altra vida
la clau tindrà de la sagrada urna;
no la pot esperá, y blasfema, y crida,
y d' est incendi etern vol ésse' espurna.

Aixis l' home, esglayat, incompreensible
va trovar de la Mort la foscó eterna,
y, fer pera destruir, cregué impossible
en qui ab llum d' astres lo mirar enlluerna.

Aixis fou com la Mort, fera, espantosa,

per lo espantosa, inconcebible quasi,
va dividi 'ls pensars en qui s' oposa
á que la tomba tot d' un cop ho envasi,

Y en qui creu que, després d' aquesta vida,
per no véurer cap proba qu' ho destrueixi,
hi ha no més póls, entre altra póls finida,
fins que, juntantse, un' altra vida déixi.

Los primers, resignantse á son martiri:
—«Tot martiri, van dir, té sa corona.
Tant patir sense premi es un deliri,
y, si Déu nos va fer, no 'ns abandona.

La malicia que regna aquí á la terra,
la justicia sentida y may lograda,
enigmas son ó arcá que Déu enterra
per dá en lo cel la idea descifrada.»

Y tal va ser lo dol que 'l mon va véurer,
y tal va ser lo plor de l' amargura,
que feu las religions l' haver de créurer
qu' es impossible tanta desventura.

Mes al costat d' aquets, sers tan ditxosos
que de lo vist lo ignot los aconsola,
cresqueren los escéptichs insidiosos
que volen la justicia eterna y sola.

Sens principi ni fi; ans de la vida
y després de la vida; en tot la véuhén;
y, si ans del cel, Déu en lo món la olvida,
per tal olvit ja prepotent no 'l créuhén.

Aixis tenim lo que va fé' en la terra
escéptichs y creyents. Com los mals ángels
y 'ls bons ángels al cel, se feren guerra,
tenint per capitans sos grans arcángels.

Y escéptichs y creyents enemichs fóren,
y ab odi á mort la lluyta comensáren;
uns per amor á Déu, que, cechs, adoran;
y altres per odi á Déu, al qui negaren.

Y alsaren los creyents altars á Brhama,
y á Buda y á Osiris y á Mahoma:
y de Jesús va devorar la flama
als déus olímpichs de la antigua Roma.

Mes no aixis va aturar lo cataclisme,
ab sos pregons d' amor, finint la guerra,
y fou, sent lo més sant, lo cristianisme,
una religió mes damunt la terra.

Y, batallant desd' aquell punt y hora
en que, cechs per la fé, á Deu adoraren,

se posaren, fanátichs á la vora
dels llops salvatges, y la sanch vessaren.

Tant los qu' amaren déus que 'l dol qu' es-
panta
y 'l mal tenen per lleys de sa feresa,
com quans seguiren la doctrina santa
de Jesús, tota amor, pau y tendresa,

Fundaren en la Mort y en l' estermi
la propaganda de sa fé horrorosa,
y 'ls reys tacaren son mantell d' armini
ab sanch d' heretges, per virtut piadosa.

Assolaren lo món las guerras santas;
la inquisició escampá crims, mort y ruina,
y tot pera convence, ab iras tantas,
de la bondat y la pietat divina.

Fanátichs per Jesús, bojós veyeuols
dels albigesos en la horrenda historia,
quan aquell bisbe cruel digué:—Matéuols
que Déu als séus ja triará en la gloria.—

Cadena fou de crims indefinida
la que las religions, cegas, forjaren:
y, si Jesús als juéus doná sa vida,
los de Jesús á uns altres la llevaren.

Que un tribunal, que de la fé ser deya,
ab los rostres tapats, qu' esfarehia,
las sentencias de mort presidir feya
per Crist clavat en creu y en l' agonia,

Y, dés qué 'l món es món, aixis se veuhen
com, fréstechs y abrahonats, per terra roden,
ab los qu' encara que no vulgan creuhen,
aquells que vólen créurer y no póden.

Aquest desvari de la humana rassa,
aquesta febra boja, aquest deliri
que á tothom cega y de la mida passa
del foch rabiós que fá l' humá martiri,

Feu náixe en mí un afany per explicarmel
que en frenétich desitj va convertirsem,
y, á mi propi, al sentirlo y al contarmel,
en cants d' un poema va en lo cap partirsem.

Poema gran é inmens, si un' altra musa
de mes superbo vol volgués cantarlo;
en mí, sols respiralt d' un foch qu' abrusa
tot l' àmbit del meu cor, será al llansarlo.

Será sols un suspir, un clam, la queixa
dolorosa d' un sér, que, conculcada

veu la justicia en tot, per la mateixa
forsa de son dolor al món llansada.

Navego en mar de dubtes. Sento 'l poema
que bull en mon cervell; lo cor me 'l dicta;
defensará á la Magestat suprema
y de l'home infelis será vindicta.

Lo sento tal com una malatia
que presa en mí hagués fet, y que sa cura
consistís en contá' al món la agonia
ab que jo hi bech la doll de sa amargura.

FREDERICH SOLER

Mestre en Gay-Sober

LA SAMSONIADA

POEMA BÍBLICH

EN CINCH CANTS Y CINCH SONETS

DEDICATORIA

A L P A R E E T E R N

A tú, Senyor, de qui diuhen que sabs tant,
sens que may s' haja averiguat en quins lli-
bres has trovat ta sabiduria; á tú, que fas
tant de goig quan te 'ns presentas mudat ab
ton sombreret de tres punxas, que ni 's pot
saber com se t' aguanta al cap, ab aqueixa
venerable barba, que ni al Odeon ne tenen
de millors y nadant pels núvols, que 'l dimo-
ni qu' ho entenguí com t' ho manegas; á tú,
que tens sempre un colominet aprop per si
vols fer una arrossada y que vas á mitxas ab
Sant Joseph ab certs negocis de paternitat, y
á tú, finalment, ab qui 'm convé estar be,
tinch l' atreviment de dedicarte aquesta obra,
fruyt de llargas meditacions y de molts curts
resultats, ab la esperansa de que, amparada
per ton nom, encar que no tinga res més de
bo, ja podrá anar sola.

Dígnat, donchs, admétrela, y, si 'm vols
enviar alguna coseta, ja sabs ahont m' es-
tich.

L' Autor

CANT I.

L' autor fa una presentació en regla de
Samsó y l' envía á casarse, sens que se sápi-
ga ahont, lo qual te sens cuydado á un lleó
afamat á qui l' héroe fa denteta. mes no li

surt á compte, puig que, al fer lo salt d'ordenansa entre las feras quan entran en combat, Samsó, qu' es un juheu á qui certas bromas no li etxocan, l' espera á peu ferm y d' un bolet *del hí* li obra 'l pis de dal de tot y li fa saltar lo cervell y demés estadants.

Aquí 'l teniu, es ell, lo de la forsa, aquell á qui Jehová per un miracle ha fet náixer, posant en espectacle son poderiu que may per res se torsa.

Es en Samsó, qu' ab son valor reforsa lo dels guardas fidels del Tabernacle; es l' héroe gran que no coneix obstacle quan en fer l' home de debó s' esforsa.

Cap á casarse va 'l xicot fent vía, y un lleó que 'l veu sol, y te carpanta, tot empaytantlo li vol da 'l bon dia;

mes la embestida lo juheu aguanta, y á la bestia tornant la cortesía, lo cap li esberla d' un bolet qu' espanta.

CANT II.

A la *cuenta* la dona del héroe era filisteu, á aquella mateixa terra ahont més endevant havia de náixer aquell gegant tan *compadre* y tan malament tractat per en Davit. Lo sogre de Samsó, vell y rapatani, quan més engrescat está aquell ab la minyona, li pren y se la torna á ficar á casa... ¡Ah redeu, quan Samsó ho sab!... llensa un crit de rabia, que ni en Cazurro quan feya 'l Tenorio en los primers anys de sa carrera; se 'n va cap al poble de la mossa, y ab una barra d' ase que trova per allí terra, fa tal estucinada de filisteus, que, segons càlculs dels matemétichs d' aquell temps, ne va engegar un milé á fer tot lo que vulguin.

Ja l' héroe está casat ¡enhorabona!
Ja no farà may més lo tarambana...
Mes ¡quina pega! al cap d' una setmana son sogre, filisteu, li pren la dona.

Com poch aixó per lo decoro abona d' un hom que, si be ho sembla, no te llana, lo brau Samsó, al saberho, al cel demana venjansa ab un gran crit qu' encar ressona.

Mes la justicia, ab tot y aixó, no espera que li vinga de dalt: sa valentía li ha d' ésser prou per ferla á sa manera;

y renegant dels filisteus un dia d' una barra de burro s' apodera, y al altre barri ab ella mil n' envía.

CANT III.

L' héroe, per acabar d' irritar á sos enemichs, se burla d' ells d' una manera cruel, entrant una nit á Gaza á fer lo plaga, y fins hi ha qui sospita que va entretenintse trencant fanals una bella estona. Descobert per los filisteus, lo tancan dins de la ciutat y s' entornan al llit tan satisfets. A mitja nit, Samsó surt d' un hort, ahont tal vegada entrá pera robar pebrots y tomátechs, que, segons noticias, en aquella época anavan molt cars y, veyent lo portal tancat, l' obra d' una puntada de peu y carregantse á coll las portas, surt de la ciutat ab un *salero* que 'l fa passar á l' historia.

Es negra nit: está la lluna en vaga; los carrerons de Gaza fan feresa, y á greu de tot, Samsó acomet la empresa d' entrar á la ciutat á fer lo plaga.

Los filisteus, qu' anávantli á la saga, al saber de nostre héroe l' ardidesa, després de declarar-lo bona presa, las portas tancan méntres ell s' amaga.

Los galls d' aquell vehinat d' allí á una mica las dotze 's posan á cantà ab veu forta, y ab un coratje que ningú s' esplica, surt Samsó molt trempat de dins d' un' horta, y á fi de fer la broma més bonica, de la ciutat las portas se n' emporta.

CANT IV.

Samsó s' engresca ab una tia-maría que 's diu Dálila, y un jorn, després d' una *siesta* una mica entretenguda, ella ab las sevas magarrufas li fa cantar d' ahont treu la forsa, que no es del lloch més que dels cabells. Aixó descobert, al dia següent, quan ell hi torna á fer una bacayna, aquell donot aprofita la ocasió pera pelarli 'l cap, que li deixa mes llis qu' una bola de billar. Després crida als filisteus, que ja 'ls tenia amagats per allí aprop, y aquets cobarts se li abrahonan y, com lo pobre xicot se trova indefens com un gat sense unglas, me 'l lligan com á un *Cristo* y li treuhen los ulls, y l' héroe no te més consol que 'l d' esbravarse renegant.

Mireusel! jah gaudull... ja farém casa!...
 ¡També es vritat que Dálila es molt mona!
 Y l' héroe qu' en sos brassos s' empresona,
 creu que ningú li empatará la basa.

Ella li posa 'l cor com una brasa,
 y tan de dia en dia l' ensarrona,
 qu' al capdevall, en una mala estona,
 li diu d' ahont treu la forsa, lo tanasa.

Desde llavors la dona s' espavila,
 y al fi, vensut, als filisteus l' entrega,
 despres que com á un sorja me l' esquila:

lo lligan los cobarts ab furia cega,
 sense ulls li deixan desseguit la fila,
 é impotent pera obrar... Samsó renéga.

CANT V.

Conduhit l' héroe á la ciutat de Gaza, pas-
 sa algun temps á la presó y 'ls cabells li tor-
 nan á creixer, ab lo que recupera las forsas
 perdudas. Los filisteus pera divertir-se, un
 dia en qu' están de gran festassa preparant
 sacrificis á Dagon, son Deu, fan conduhir á
 Samsó al Temple y aquest, empenyent las
 dugas pilastras sobre que descansa aquella
 gran fábrica, las sotmon y al fi logra separar-
 las de sas bases, fent caure la bóveda del Tem-
 ple sobre sa clepsa y las de deu mil ciutadans
 qu' estavan molt lluny de temers un desenllás
 consemblant, quedant demostrada una vegada
 més la vritat qu' enclou aquell refrá castel-
 llá que diu: «donde ménos se piensa salta
 la liebre.»

Tot en Gaza es xibarri, tot bullici;
 dels filisteus los prínceps van y venen,
 se consultan, de feyna no s' entenen,
 preparant á Dagon un sacrifici.

En lo Temple lo poble entra ab desfici:
 lo foch sagrat los sacerdots ja encenen,
 y tals olors per tot l' espay estenen,
 que sembla alló la cuyna d' un hospici.

Tot plegat un dels grossos fa memoria
 de Samsó, y un criat á durlo cuyta
 com aquell á qui passen per la Boria;
 y empenyent las pilastras l' héroe lluyta,
 lo temple arruna, y mor cobert de gloria,
 deixant de filisteus feta una truyta.

JOSEPH M. OLLER

TEATRE CATALÀ

Apuntacions històriques-crítiques desde 'ls seus orígens
 fins al present estat

(Seguiment)

I

Tenim ademés del sigle 18, la Sagrada Passió y Mort de Nostre Senyor Jesucrist, tragedia en tres actes, y 'ls quadros de la conversió de la Samaritana, lo de la Magdalena, lo despediment de Jesucrist y sa divina mare, y la triumfant ressurrecció; deguts al Molt Reverent Pare Fr. Anton de San Geroni, predicador en lo convent dels frares de la Santíssima Trinitat Descalsos de la ciutat de Barcelona; tots los quals han estat y son tan populars que 's representavan ja á mitj sigle passat y encara avuy dia 's trahuen á la escena ab tanta veritat històrica y parament artístich, que may cahuen de la estimació del públich ni deixan de produhir beneficiosos resultats á las empresas. Reuneixen aquestas produccions dramáticas religioses, qualitats que sempre las farán simpáticas al espectador per mes que sigan faltadas d' elevació de tot, d' art y puresa de llenguatge, sentloshi suficient per á interessar al públich la grandiositat del assumpto, desenrotllas ab la primitiva senzillesa de la veritat històrica, lo patétich y piadós del sentiment en molts de sos trossos, y la robustesa y brusca salvatjeria d' altres, com per exemple, las sentidíssimas paraulas ab las que 'l Redemptor se despedeix de sa desconsolada mare per á anar al martiri y á la mort; la profecia que 'l mateix fa á Jerusalem. y la desesperació del deixeble ingrati y traydor. ¡Quantas vegadas per á confusió dels detractors del teatre aquesta obra ha fet humitejar los ulls dels espectadors, tot y deurelhi l' art tant poca cosa!

Aixó es tot lo que referent al teatre català 'ns diu la tradició, y si en puritat de conciencia cal dir que no es molt, també 's fa precís pendrer en compte que quan lo teatre castellá y fins l' estranger posavan mes ufana y anavan adquirint totas aquellas condicions de vida y esplendidesa que may mes han perdudas, se trovava la nostra literatura, per causas polítiques que no vé á cas aquí retrau-

rer, en lo plé de sa decadencia, y quan una literatura atravessa un período tant crítich y desaventatjós, difícilment podrà donar á la escena moltes produccions, y encara en las pocas que hi trega se farán remarcables las feridas per hont se l' hi escorre la vida propia de que haja disfrutat. Emperó, per atrevida que siga la comparansa, no deixarem de fer observar en lo comens del nostre teatre la mateixa progresiva marxa, si bé mes tardana, que los demès teatres han seguida, los quals, comensant per las representacions religiosas dins lo sagrat dels temples, seguint per las recitacions alegóricas en los palaus, y las juglarescas en los castells y plassas dels pobles per á delectament de nobles y vilans, termenant ab la representació dels entremesos y dansas populars, dels quals prenent trajos, mímica y parlaments, trovas que ab la sola aplicació de aquellas reglas mes essencials del art dramátich podia aspirar á constituirse de fet en un teatre y 'ns deixá algunas obras que estimen con á ensaigs y fora, en prova de que no era impossible ni tampoch tant difícil com pot semblar á primera vista.

Veritat es també que en las pocas obras dramáticas que havem citadas, fora lo estar escritas en català, tarat encara, ben poca cosa tenen d' aquellas condicions que 's fan necessarias pera revestir carácter propi y verdader de produccions de un teatre original. De castellana podriam calificar per lo que á la forma atany la comedia del nostre celebrat rector, y la francesa dels temps del classicisme, per lo mateix, la de 'n Francisco Fontanella, y en quant al drama sacre de Fr. Anton de Sant Geroni, observes que altra cosa no sembla que un *auto sacramental* dels antichs, mes ampliat, y precedit d' un prólech, á manera dels de que 's valian los dramátichs grechs pera cridar la atenció del auditori al comens de las seuas representacions.

FRANCESCH UBACH Y VINYETA

PIFIAS

De tant en tant LA GRALLA engalana sas catalanas planas ab la firma de nostre popular poeta En Frederich Soler, mes may com

avuy, ho ha fet ab mes orgull ni ab satisfacció mes plena.

Lo fragment de *Las Alas Negras* que avuy comensem á publicar, dona una idea de la potensa d' estre y de l' atreviment filosófic que l' autor desarrolla en lo poema, dedicat á cantar la creació del bé y del mal, segons uns, mes segons nosaltres, la lluyta del *Progrés* y de la *Fé*.

Jutjin nostres l'egidors per si mateixos en la *Invocació* que avuy publiquem, y en la *Introducció* y *Cant I* que anirem donantlos á coneixer.

Lo aplaudit autor dramátich, s' enlayla de tal manera en eixa obra, que, pot ben dirse, que encar que no havés produhit res més, li hauria bastat lo poema *Las Alas Negras*, pera ferlo immortal y posarlo al costat de Dante y Goethe.

Consistori dels Jochs Florals, de Barcelona.

Han sigut nomenats mantenedors del Consistori pera l' any 1886, los següents senyors:

En Valenti Almirall, president.

En Francesch de S. Maspons y Labrós;

En Cárles Bosch de la Trinxeria;

En Pau Bertran y Brós;

En Ramon Picó y Campamar; y

En Cèssar August Torras, secretari.

Confïem en que lo catalanisme assolirà bons fruits y nostre literatura despertará de l' endormiment *semi-llali* tenint per president, á persona ton amant de Catalunya y de lo progrés de l' humanitat, com ho es lo Sr. Almirall.

¡Ja era hora que los Jochs Florals, deixessin de mirar enderrera!

Las comedias castellanas «¡Pobres mujeres! y «Parientes y trastos viejos» son las obras que la Comissió Directiva del «Centre Catalá» ha escolit pera la funció d' avuy.

¡Visca. ... la llengua Catalana!...

Lo actiu jove Llorens Toll ha sigut nomenat representant de la «Gran Fábrika de Cigarrillos *La Proveedora*» de Buenos Aires.

Dita fábrika es potser la primera qu' existeix en la América del Sud, puig á mes de la gran cantidad de máquinas ab que conta per

la elaboració del tabaco, dona ocupació a 200 operaris.

Lo dipòsit de *La Proveedora* es en lo carrer de San José N. 9 y 11.

VUYTS Y NOUS

En una reunió pública:

L' orador: Sí, ciutadans... Lo poble té set de llibertat, set de independència, set de moralitat, set de reformes, set de... de... de...

Una veu—Que li portin una copa de ay-guardent.

Durant lo dinar:

—Quimeta, diu lo marit, aquest oli sent.

La Quimeta, respon:

—¡Qué vols que 't diga pobre de mí! No li diguis res y no 't sentirá.

Un naturalista deya:

«L' únich que diferencia á l' home del resto dels animals es la facultat de parlar. Aixís per exemple, si 'l burro pogués dir: «Jo soch un burro» ja no fora un burro; fora un home.»

ÍNTIMA

L' altre dia ¡oh jorn de ditxa!
amor méu, te vaig parlar,
y al anarme'n de la porta
un petó tú 'm vas tirar.

Ahir nit, volent tornarte'l,
al donarte aquell petó,
ta mare que 'ns espiava
va tirarme... un picadó.

J. REIG Y V.

Preguntaba un curadero á un recader d' un poble:

—¡Ja van portar la medicina que vaig donarvos á ca 'n Mateu?

—Sí,—respongué 'l recader—ja li vaig dur, y ja l' han presa.

—¡Ja l' han presa? ¿Com ho sabeu?

—Perque avuy he vist als de ca 'n Mateu que portaban dol.

¡AD!.....

«Ets un ángel» vareig dirte
l' altre dia en lo passetj,
y tú per tota contesta
vás passar sense dir res.

Un altre jorn en la teatre
també 't trobí y d' amor plé
un' altra flor vaig tirarte
fente sorda tú al prech méu.

«Misteriosa serás nena,»
llavors vaig dirte mitj ribent,
y tu sorda á mas fatigas
te vares mostrar també.

.....

¿Qu' es lo que m' está passant
que palpantho no ho comprench?

—No 'n fassi cas, varen dirme
qu' es muda de naixement.

JAUME ESPUNYA RIBOT

Un avaro deya á un pródich:

—Créume, home. Viu com jo.

—Ja hi viuré quan sigui pobre. Per viure com tú, no necessito estalviar.

Epigramas

Si bé has tingut la verola
no per'xó 't tinch olvidada,
perque ja coneixes Lola
qu' en lo cor te duch *grabada*.

Sostenia ab gran porfía
Pep á son amich Gaspar
que en questions de Teología
á sa muller no hi havia
ningú que la fés callar.

Gaspar ab franquesa ruda
digué:—Si un dia estém junts
y la inspiració m' ajuda,
veurás com queda abatuda
en tocantli jo certs punts.